

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та
філософії

завідувач кафедри Л.В. Афанасьєва
протокол № 1 від 02.09.2024 р

**Робоча програма ОК СОЦІОЛОГІЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ТА
ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ**

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Соціологія громадської думки та зв'язків з громадськістю Нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	бакалавр 054 Соціологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 2 семестр / 2 курс
Викладач	Демчик О.І.
Профайл викладача	https://fsusgum.mdpu.org.ua/kafedra-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/sklad-kafedry-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/demchik-oleksandr-igorovych/
Контактний телефон	+38 067 725 45 01
E-mail:	demchik.oleksandr@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=7053
Консультації	Онлайн-консультації: через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького щоп'ятниці з 9 ⁰⁰ до 10 ⁰⁰ .

АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Соціологія громадської думки та зв'язків з громадськістю» є одним із важливих у підготовці спеціалістів-соціологів. Він скерований на отримання фундаментальних знань про соціальну природу, структуру та сутність громадської думки, її формування та функціонування, формування у студентів практичних навичок використання

методів соціологічних досліджень у цій галузі соціології. Вивчення дисципліни сприятиме накопиченню у студентів відповідних базових знань, розширення їх кругозору та впевненого використання набутих знань і практичних навичок у подальшому навчанні та в майбутній професійній діяльності.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента «Соціологія громадської думки та зв'язків з громадськістю» є ознайомлення студентів з теоретичними концепціями громадської думки, формування у студентів сучасних професійних знань у сфері досліджень громадської думки, навичок використання цих знань під час організації та проведення емпіричних соціологічних досліджень.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Соціологія громадської думки та зв'язків з громадськістю» є:

- ознайомити з особливостями громадської думки;
- сформувати уяву про сутність, зміст і структуру громадської думки;
- ознайомити з процесом формування громадської думки та організаційною структурою соціологічного дослідження громадської думки;
- ознайомити з функціями громадської думки та методами її дослідження;
- сформувати навички організації самостійної роботи в процесі освіти.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні:

знати: предмет освітнього компонента, його структуру, понятійний апарат; історію вивчення громадської думки; основні властивості характеристики громадської думки та зв'язків з громадськістю; місце і роль ЗМІ у формуванні та вираженні громадської думки та маніпулювання громадською думкою.

вміти: застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для інтерпретації соціальних явищ і процесів; узагальнювати та зіставляти результати різних соціологічних досліджень, визначати соціальні проблеми, їх можливі структурні та культурні чинники, застосовувати набуті знання у процесі соціологічного дослідження громадської думки.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2. Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 03. Здатність працювати в команді.

ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Спеціальні компетентності:

СК 01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК 03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.

СК 08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та доброчесності.

СК 10. Здатність вільно орієнтуватися у базових та альтернативних типах вибіркового соціологічних досліджень.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання (РН)

РН 01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН 03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.

РН 06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.

РН 07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікація
2. Узгоджена робота
3. Вирішення проблем
4. Тайм-менеджмент
5. Ухвалення рішень
6. Організаційна
7. Врегулювання конфліктів

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Якісна освіта
2. Навчання впродовж усього життя для всіх
3. Гендерна рівність
4. Скорочення нерівності

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин денна форма	20	40	90	150/5 кр.

Підсумковий контроль – екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, дотримується студентоцентризований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj> Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Громадська думка та зв'язки з громадськістю як предмет наукового дослідження	2	4	9	15	7, 10, 12
Тема 2. . Історія вивчення громадської думки	2	4	9	15	4, 10, 12
Тема 3. Основні властивості характеристики громадської думки та зв'язків з громадськістю	2	4	9	15	9, 12
Тема 4. Соціальна природа, структура і функції громадської думки	2	4	9	15	10, 12
Тема 5. Громадська думка та зв'язки з громадськістю в різноманітних сферах життєдіяльності суспільства	2	4	9	15	3, 5, 6
Тема 6. . Місце і роль ЗМІ у формуванні та вираженні громадської думки	2	4	9	15	2, 12, 18
Тема 7. Маніпулювання громадською думкою	2	4	9	15	7, 11, 12

Тема 8. Організаційна структура соціологічного дослідження громадської думки	2	4	9	15	1, 6, 15
Тема 9. Чутки як різновид функціонування громадської думки	2	4	9	15	5, 10, 11
Тема 10. Соціолог як дослідник громадської думки	2	4	9	15	4, 9
Усього	20	40	90	150	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Блок 1. Теоретико-методологічні основи вивчення громадської думки

Тема 1. Громадська думка та зв'язки з громадськістю як предмет наукового дослідження
«Соціологія громадської думки» як навчальна дисципліна: мета, завдання, об'єкт, предмет. Основні проблеми. Міждисциплінарні зв'язки з науками соціологічного і несоціологічного профілю. Категорійний апарат. Сутність терміну «громадська думка». Подвійна природа громадської думки. Громадська думка як сукупність оціночних суджень. Громадська думка як соціальний інститут. Сутнісні характеристики громадської думки як соціального феномену. Структура громадської думки. Компоненти громадської думки. Функції громадської думки.

Тема 2. Історія вивчення громадської думки.

Відмінності у розумінні громадської думки в різні історичні епохи. Уявлення про громадську думку в античності. Оцінка ролі громадської думки в управлінні суспільством у праці Платона «Держава». Уявлення про громадську думку в середньовіччі. Розуміння громадської думки у соціально-політичних вченнях Нового часу і Просвітництва. Кантівське вчення про думку, знання і віру. Теорії громадської думки: психологічний напрям, теорія колективної думки, теорія маси. Багатоманітність поглядів на громадську думку в сучасній зарубіжній соціології. Перші емпіричні дослідження громадської думки у США. «Солом'яні опитування».

Тема 3. Основні властивості характеристики громадської думки та зв'язків з громадськістю

Потреби та інтереси особистості, система духовних цінностей - основні збудники уваги людини до соціальних явищ і процесів. Об'єктивні і суб'єктивні чинники формування громадської думки.

Індивідуальна, групова, суспільна думка, їх взаємозв'язок та взаємодія. Основні характеристики громадської думки: розповсюдженість, інтенсивність, стабільність і динамічність, зрілість.

Громадська думка - цілісна динамічна система. Знання, уявлення, оцінки, ціннісні орієнтації, установки, вольові та емоційні складники в структурі громадської думки. Необхідність системно-структурного аналізу громадської думки.

Поняття суб'єкта як носія та виразника громадської думки. Різноманітність та різноманітність суб'єктів громадської думки. Особистість, соціальні групи, суспільство як суб'єкти громадської думки. Роль світоглядної культури суб'єкта. Об'єкт громадської думки. Критерії вибору об'єкта: суспільний інтерес, дискусійність, компетентність. Розширення кола об'єктів як неодмінний елемент розбудови демократичного суспільства.

Тема 4. Соціальна природа, структура і функції громадської думки

Природа громадської думки як стану масової свідомості. Структура громадської думки: об'єкти, суб'єкти, канали висловлювання. Основні канали висловлювання громадської думки. Особливість вираження громадської думки через поведінку під час виборів. Висловлювання громадської думки через участь у законодавчій діяльності, референдумах, зібраннях. Висловлювання громадської думки засобами масової інформації і комунікації. Особливості

висловлювання громадської думки через мітинги, протести, демонстрації, страйки. Лобізм як канал висловлювання громадської думки. Висловлювання громадської думки через оприлюднення результатів соціологічних опитувань. Функції громадської думки.

Блок 2. Громадська думка та зв'язки з громадськістю в системі суспільних відносин

Тема 5. Громадська думка та зв'язки з громадськістю в різноманітних сферах життєдіяльності суспільства

Поняття динаміки громадської думки і тенденції її розвитку. Закономірності розвитку громадської думки, зумовлені її власною природою. Закономірності розвитку громадської думки, пов'язані з конкретно-історичними умовами її функціонування. Особливості прояву громадської думки в сучасній Україні та інших країнах. Застосування громадської думки в цілях зміни соціально-політичної та економічної ситуації в країні, світі. Роль громадської думки у діяльності держави, політичних партій, громадських рухів, кожної людини. Чинники, що сприяють зростанню впливу громадської думки на соціальні відносини.

Тема 6. Місце і роль ЗМІ у формуванні та вираженні громадської думки

Сутність понять «комунікація», «масова комунікація». Масова комунікація як процес передачі та поширення інформації на масову аудиторію, як власне інформація, як засоби масової комунікації. Порівняльна характеристика масової і міжособистісної комунікації. Соціологічна модель масової комунікації, її елементи. Поняття «комунікативна культура». Сутність поняття «соціальна інформація». Підвиди соціальної інформації: економічна, політична, науково-технічна, художня, релігійна тощо. Основні якості соціальної інформації для формування зрілої громадської думки: повнота, адекватність, змістовність, оперативність, доступність. Сутність поняття «масова інформація». Соціальний характер масової інформації. Вплив інформованості населення на процес формування громадської думки. Роль у цьому процесі різних видів інформації (особистої, соціальної, масової). Роль мас-медіа у формуванні і вираженні громадської думки. Актуалізація соціальної проблематики через ЗМІ. Основні механізми впливу ЗМІ на громадську думку. Можливості маніпулювання громадською думкою за допомогою ЗМІ в сучасному суспільстві.

Тема 7. Маніпулювання громадською думкою

Маніпулювання як панування над духовним станом людей. Роль ЗМІ у процесі маніпулювання громадською думкою. Методи маніпулювання та їх сутність: визначення, блискача всезагальності, рекомендація, підтасовування карт, перенесення, підміна, зміщення акцентів. Форми маніпуляції інформацією ЗМІ. Приклади маніпулювання громадською думкою в РФ як підготовка фундаменту для військової агресії: дегуманізація українців, поширення неправдивої інформації, контроль над ЗМІ, використання історичних міфів та мілітаристська пропаганда. Межі маніпулювання громадською думкою: конкуруюча пропаганда, довіра пропагандистам, різниця в освіті, вірування і система цінностей.

Тема 8. Організаційна структура соціологічного дослідження громадської думки.

Організаційна структура соціологічного дослідження громадської думки. Розробка програми дослідження. Принцип взаємозв'язку проблеми, мети і завдань дослідження з його об'єктом і предметом. Відбір методів дослідження. Класифікація методів, їх пізнавальні можливості. Кількісні та якісні методи збору інформації. Методологія і методика виявлення потреб і інтересів соціальних суб'єктів на основі опитувань громадської думки. Особливості застосування спостереження і аналізу документів. Особливості моніторингу і панельних досліджень громадської думки. Оперативність і систематичність досліджень.

Тема 9. Чутки як різновид функціонування громадської думки

Чутки як найбільш впливові і активно циркулюючі явища духовного життя людей, що залишаються об'єктивно неминучим атрибутом міжособистісної комунікації. Чутки як інформативне повідомлення, основу якого складають правдиві чи неправдиві відомості про реальні або вигаданих фактах, подіях, явищах дійсності. Процес формування громадської думки під впливом чуток. Існування громадської думки, що сформована під впливом чуток. Особливості громадської думки, що сформувалася під впливом чуток. Громадська думка розрізняється залежно від того, під впливом якого типу чуток воно сформувалося.

Тема 10. Соціолог як дослідник громадської думки

Культура соціологічного мислення. Сутність соціологічного аналізу суспільства. Професійна діяльність соціолога як професійна майстерність та відповідальність. Системний, комплексний підхід до аналізу соціальних явищ та процесів. Соціологія як своєрідна саморефлексія суспільства, його спроба самопізнання та самоаналізу. Основні ціннісні принципи науки. Етос соціології як науки. Професіоналізм та моральна сфера життя людини.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Підготувати презентацію на тему: «Історія прогнозування виборів». Розкрити питання прогнозів та ставок на виборах, вдосконалення методів опитування Джорджем Геллапом (1936), репрезентативних вибірок населення, викликів та помилок під час опитування на прикладі президентських виборів у США 2016 року, тощо.
2	Проаналізувати соціальну природу, структуру і функції громадської думки.
3	Підготувати есе на тему: “Приклади маніпулювання громадською думкою в РФ як підготовка фундаменту для військової агресії”. Врахувати наступні акценти та способи маніпулювання: дегуманізація українців, поширення неправдивої інформації, контроль над ЗМІ, використання історичних міфів та мілітаристська пропаганда.
4	Провести аналіз громадської думки щодо конкретної соціальної проблеми (наприклад, проблеми пов'язані з внутрішнім переміщенням, міграцією, безробіттям, дискримінацією, тощо). Визначити ключові групи зацікавлених сторін. Зібрати дані зі ЗМІ та соціальних мереж. Проаналізувати дані та виявити основні тенденції та фактори, що впливають на громадську думку. Підготувати звіт з рекомендаціями.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Дати визначення соціології громадської думки.
2. Чи вважаєте Ви, що в Україні склався і діє соціальний інститут громадської думки? Обґрунтуйте свою відповідь.
3. Дати визначення об'єкта соціології громадської думки.
4. Дати визначення предмета соціології громадської думки.
5. Дати визначення поняттю громадської думки.
6. Дати визначення поняттю об'єкта громадської думки.
7. Дати визначення поняттю суб'єкта громадської думки та основних його характеристик.
8. Дати характеристику об'єкта громадської думки.
9. Визначити місце соціології громадської думки в системі спеціальних соціологічних теорій.
10. Охарактеризувати помилки, що виникають у процесі висловлювання громадської думки.
11. Назвати і охарактеризувати основні напрямки соціології громадської думки.
12. Вказати характер і джерела помилок формування громадської думки.
13. Охарактеризувати основні типи висловлювань, форми і зміст висловлювань.
14. Дати визначення оціночного судження. Навести приклади.
15. Охарактеризувати функції громадської думки.
16. Визначити як саме класифікується громадська думка.
17. Охарактеризувати поняття стереотипу громадської думки.
18. Коротко охарактеризувати основні види соціологічних опитувань.
19. Дати визначення аналітичного судження. Навести приклад.
20. Охарактеризувати функції соціології громадської думки.
21. Дати визначення судження, яке обґрунтовує думку. Навести приклад.
22. Охарактеризувати зміст екзистенційного судження. Навести приклад.
23. Назвати основні історичні етапи становлення і розвитку громадської думки.

24. Охарактеризувати взаємозв'язок громадської думки і масової культури.
25. Охарактеризувати способи взаємодії та взаємовпливу в контексті особистості та натовпу.
26. Охарактеризувати співвідношення соціального настрою та громадської думки.
27. Коротко охарактеризувати джерела помилок, що виникають при формуванні громадської думки.
28. Охарактеризувати роль громадської думки в процесі соціалізації особистості. Дати визначення поняттю громадського настрою.
29. Назвати і коротко охарактеризувати форми вираження громадської думки.
30. Дати визначення поняттю громадського інтересу.
31. Охарактеризувати функції соціології громадської думки.
32. Охарактеризувати основні ознаки громадської думки.
33. Визначити співвідношення понять "громадська думка" і "знання".
34. Розкрити механізм формування громадської думки.
35. Навести приклади вивчення громадської думки на Заході (на прикладі Сполучених Штатах Америки та європейських держав).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: іспит.
РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.	пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, самостійна робота студентів	Поточний контроль: оцінювання розробленої програми, практичний контроль. Підсумковий контроль: іспит.
РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.	спостереження і аналіз випадків, Оксфордські дебати, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних завдань, метод вправ	Поточний контроль: практичний контроль (добірка практичних вправ, проведення практичних вправ на занятті, виконання), виконання творчих завдань. Підсумковий контроль: іспит.
РН07. Вміти використовувати інформаційно-	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль.

комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.	аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Підсумковий контроль: іспит.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenty-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenty-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, заліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оціню		Частина 1: Теоретико-методологічні основи вивчення громадської думки	Частина 2: Громадська думка та зв'язки з громадськістю в системі суспільних відносин
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		

ванню	Тема 1-2. Дослідження історичних етапів становлення і розвитку громадської думки. Підготувати доповідь.	10	
	Тема 3-4. Підготувати тези на тему «Основні властивості характеристики громадської думки та зв'язків з громадськістю».	5	
	Тема 5-7. Підготувати есе на тему «Громадська думка та зв'язки з громадськістю в різноманітних сферах життєдіяльності суспільства». Проаналізувати сутність громадської думки як знаряддя політики.	5	
	Тема 8-10. Розробити анкету за темою віртуального соціологічного дослідження.		10
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Підготувати презентацію на тему: «Історія прогнозування виборів». Розкрити питання прогнозів та ставок на виборах, вдосконалення методів опитування Джорджем Геллапом (1936), репрезентативних вибірок населення, викликів та помилок під час опитування на прикладі президентських виборів у США 2016 року, тощо.	10	
	Проаналізувати соціальну природу, структуру і функції громадської думки.	5	
	Підготувати есе на тему: “Приклади маніпулювання громадською думкою в РФ як підготовка фундаменту для військової агресії”. Врахувати наступні акценти та способи маніпулювання: дегуманізація українців, поширення неправдивої інформації, контроль над ЗМІ, використання історичних міфів та мілітаристська пропаганда.	5	
	Провести аналіз громадської думки щодо конкретної соціальної проблеми (наприклад, проблеми пов'язані з внутрішнім переміщенням, міграцією, безробіттям, дискримінацією, тощо). Визначити ключові групи зацікавлених сторін. Зібрати дані зі ЗМІ та соціальних мереж. Проаналізувати дані та виявити основні тенденції та фактори, що впливають на громадську думку. Підготувати звіт з рекомендаціями.	10	
	Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)		
	Загальний бал (максимальний бал – 100)		

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка і	Максимально 5 балів:

захист завдання	– 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень

	професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
Створення ПР кампанії/стратегії	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною

	інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є іспит, на його складання надається 40 балів. Іспит включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними	задовільно	5	27-29

вміннями навчальної діяльності.			
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в Whatsapp групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження. За ред. В. Л. Осовського. К.: Інститут соціології, 2001. 167 с.
2. Дзьоба М. Т. Роль засобів масової інформації у формуванні громадської думки. К., 2008. 80 с.
3. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навч. посібник. Київ : Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
4. Кондрашова Я. О. Громадська думка та влада. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Nvnu/filosof/2010_27/R2/Kondrashova.pdf.
5. Кононенко О. В. Громадська думка як суспільний феномен (культуро-філософський аналіз). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2011_1_41.
6. Легеца Я. О. Формування громадської думки в умовах пострадянських суспільно-політичних трансформацій. URL: <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/2/1-8-Legeza.pdf>.
7. Нельга О. В. Соціологія громадської думки: навчальний посібник. Харків, 2008. 186 с.
8. Організація та проведення соціологічного дослідження громадської думки. Соціологія: Навч. посіб. за ред. С. Маєєва. К., 2008. С. 443-566.
9. Осовський В.Л. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження. К.: Стилос, 2001. 167с.
10. Осовський В. Л. Соціологія громадської думки. Київ : ПЦ «Фоліант» ; ВД «Стилос», 2005. 186 с.
11. Полторок В. А. Соціологія громадської думки: Навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2000. 386 с.
12. Соціологія : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. В. Г. Гордяненка. К.: «Академія», 2002. С. 307–328.
13. Тимофєєв С. П. Урахування громадської думки під час впровадження державної політики.: URL: <http://official.chdu.edu.ua/article/viewFile/28272/25198> .

Додаткова література

14. Багмет М. О. Громадська думка як соціальний феномен: аналіз теоретико-методологічних підходів. Наукові праці ЧДУ ім. П. Могили. Соціологія. 2008. Том 103. №90. С. 57 – 60.
15. Вишняк О. Г. Технологія та результати дослідження громадської думки. Політичний менеджмент. 2011. № 1. С. 22 – 25.
16. Візниця Ю. В. Громадська думка як суб'єкт соціального контролю. Соціальні технології. К., 2012. №53. С. 37.
17. Дроздовська О. М. Понятійно-категоріальний апарат масової свідомості як різновиду суспільної свідомості. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. Вип. 39. С. 121–138. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_39_11.pdf.
18. Кирбят'єв О. Засоби масової інформації як фактор формування громадської думки. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2002. № 6. URL: http://www.zgia.zp.ua/vestnik/gumvis6/St17_Kirbyatev_O.L.pdf.
19. Лубкович І.М. Соціологія і журналістика: Підручник. Львів, ПАІС, 2005. 176 с.
20. Паламаренко Я. В. Роль засобів масової інформації у формуванні громадської думки. Теорія політичних систем. К., 2011. №2. С. 37 – 42.
21. Прасюк О. В. Електоральна громадська думка в Україні: сутність, детермінанти поставання та шляхи посилення дієвості. Острог : ІГСУ, Вид-во НУ «Острозька академія», 2013. 180 с.
22. Руткевич М. Н. Соціологія, влада, громадська думка. Соціологічне дослідження. 1993. №7. С. 3 – 13.
23. Фролов П. Д. Громадська думка у соціологічному та соціально-психологічному вимірах. URL: <http://sptechnology.ucoz.ua/publ/>.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <https://ispp.org.ua/> – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України.
2. <https://www.library.illinois.edu/sshel/sociology/> - ресурси з соціології Університету Іллінойсу Урбана-Шампейн (The University of Illinois Urbana-Champaign).
3. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури.
4. <https://isnasu.org.ua/institute/lib.php> - Бібліотека Інституту соціології НАН України.
5. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
6. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України).
7. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів).
8. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).